

Rekabet Kurumu Başkanlığından;

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2013-4-107 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 14-15/276-118
Karar Tarihi : 16.04.2014

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Kenan TÜRK, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR,
Fevzi ÖZKAN, Dr. Metin ARSLAN, Doç. Dr. Tahir SARAÇ

B. RAPORTÖRLER : Çiğdem TUNÇEL, Tuğba YILMAZ

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Resen

- AYKA Otomotiv Servis Yedek Parça San. ve Tic. Ltd. Şti

Temsilcisi: Av. Cafer BEKTAŞ

Osmaniye Mah. İncirli Çıkmazı No:9 Hukukçular Sitesi C-1 Blok
K:2 D:6 Bakırköy/İSTANBUL

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : - IVECO Araç Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Eyüp Sultan Mah. Sekmen Cad. No:12 Sancaktepe/İSTANBUL

(1) **E. DOSYA KONUSU: IVECO Araç Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin, yetkili servisleri ile imzalamış olduğu "Yedek Parça Satış ve Yetkili Servis Sözleşmesi" ve yetkili bayileri ile imzaladığı "Yetkili Bayilik Sözleşmesi" ve bu sözleşmeler kapsamındaki uygulamaları ile 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği iddiası.**

(2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle;

- IVECO Araç Sanayi ve Ticaret A.Ş. (IVECO) ile AYKA Otomotiv Servis Yedek Parça San. ve Tic. Ltd. Şti. (AYKA) arasında 11.09.2008 tarihinde Yedek Parça Satış ve Yetkili Servis Sözleşmesi'nin (Sözleşme) imzalanmış olduğu,
- Bu Sözleşme kapsamında IVECO'nun yetkili servisi olarak faaliyet göstermekte olan AYKA'nın, 2012 yılı içerisinde, ayrıca Anadolu Isuzu Otomotiv Sanayi ve Tic. A.Ş.'nin (ISUZU) de satış sonrası hizmetlerini gerçekleştirmeye başlamış olduğu,
- IVECO'nun 04.01.2013 tarihli ihtarname ile AYKA'ya, AYKA'nın 2011 ve 2012 yıllarında Sözleşme'nin 15.1. maddesi uyarınca belirlenen yıllık alım hedeflerinin %20'sinden daha geride kalmasını gerekçe göstererek ve Sözleşme'nin 15.4. maddesine dayanarak Sözleşme'yi derhal feshettiğini bildirdiği,
- Ancak fesih gerekçesi çerçevesinde %20'sinden daha geride kalındığı ifade edilen 2012 yılına ilişkin 01.02.2012 tarihli alım hedefinin IVECO tarafından AYKA'ya 03.01.2013 tarihinde kötü niyetli olarak ve feshetme gerekçe göstermek üzere imzalatıldığı
- Feshin asıl gerekçesinin AYKA'nın, ISUZU'nun satış sonrası hizmetlerini gerçekleştirmeye başlamış olması olduğu,
- Başka gerekçelere dayandırılarak Sözleşme'nin feshedilmesinin 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin (2005/4 sayılı Tebliğ/Tebliğ) 5. maddesindeki ağır kısıtlamalara dolaylı olarak ulaşmanın bir yolu olduğu, bu nedenle Sözleşme'nin 2005/4 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanamayacağı,

14-15/276-118

- IVECO'nun Sözleşme'nin feshine ilişkin olarak gerekçe gösterdiği Sözleşme maddelerinin 2005/4 sayılı Tebliğ'in 6. maddesi uyarınca grup muafiyetinden yararlanamayacağı,
- Ayrıca, söz konusu Sözleşme hükümlerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet de tanınamayacağı

iddia edilmiş ve 4054 sayılı Kanun ve 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında gerekli işlemlerin yapılması talep edilmiştir.

- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 06.12.2013 tarih ile intikal eden başvuru üzerine hazırlanan 30.12.2013 tarih ve 2013-4-107/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu 09.01.2014 tarihli Kurul toplantısında görüşülerek, 14-01/24-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme üzerine hazırlanan 08.04.2014 tarih ve 2013-4-107/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

- (4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda;

- IVECO'nun AYKA ile ve diğer yetkili servisleriyle imzalamış olduğu tip Sözleşme'nin 2005/4 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde sayılan muafiyetin genel koşullarını taşıması ve 5. maddesinde sayılan anlaşmayı grup muafiyeti kapsamı dışına çıkaran sınırlamaları doğrudan ya da dolaylı olarak içermemesi nedeniyle, Sözleşme'nin 10.1. ve 15.1. maddeleri hariç olmak üzere, anılan Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlandığı,
- Ancak, Sözleşme'nin 10.1. ve 15.1. maddelerinin, yetkili servisler üzerine rekabet etmeme yükümlülüğü getirmesi nedeniyle, Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamadığı,
- Sözleşme'nin anılan hükümlerine, bu hükümlerin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde düzenlenen birikimli koşulları karşılamaması nedeniyle, bireysel muafiyet de verilemeyeceği,
- Bu nedenle, IVECO'nun yetkili servisleriyle imzaladığı Sözleşme ve bu Sözleşme kapsamındaki uygulamalarıyla 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediğinin tespiti amacıyla adı geçen teşebbüs hakkında soruşturma açılması gerektiği,
- Söz konusu teşebbüsün yetkili bayileri ile imzaladığı tip sözleşmelerde de benzer hükümlere yer vermiş olabileceğinden hareketle, olası soruşturmanın kapsamının resen genişletilerek IVECO'nun yetkili bayileriyle imzaladığı 'Yetkili Bayilik Sözleşmesi'ni ve bu Sözleşme kapsamındaki uygulamalarını da içerecek şekilde belirlenmesinin uygun olacağı

ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

- (5) Dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde, ilgili ürün pazarı "*IVECO marka araçların satış sonrası yedek parça, bakım ve onarım hizmetleri pazarı*", ilgili coğrafi pazar ise "*Türkiye*" olarak belirlenmiştir.
- (6) Başvuruda temel olarak,
- IVECO'nun Sözleşme'yi feshetmesinin asıl gerekçesinin AYKA'nın, ISUZU'nun satış sonrası hizmetlerini gerçekleştirmeye başlamış olması olduğu,
 - Başka gerekçelere dayandırılarak Sözleşme'nin feshedilmesinin 2005/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesindeki ağır kısıtlamalara dolaylı olarak ulaşmanın bir yolu olduğu, bu nedenle Sözleşme'nin 2005/4 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanamayacağı,
 - IVECO'nun Sözleşme'nin feshine ilişkin olarak gerekçe gösterdiği 15.1. ve 15.4. numaralı Sözleşme maddelerinin 2005/4 sayılı Tebliğ'in 6. maddesi uyarınca grup muafiyetinden yararlanamayacağı,

14-15/276-118

- Ayrıca, söz konusu Sözleşme hükümlerine 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet de tanınamayacağı iddia edilmiştir.

(7) Dosya mevcudu bilgilerden,

- Sözleşme'nin, Tebliğ'in 4. maddesinde sayılan muafiyetin genel koşullarını taşıması ve 5. maddesinde sayılan anlaşmayı grup muafiyeti kapsamı dışına çıkaran sınırlamaları doğrudan ya da dolaylı olarak içermemesi nedeniyle, Sözleşme'nin 10.1. ve 15.1. maddeleri hariç olmak üzere, 2005/4 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlandığı,

- Ancak, Sözleşme'nin 10.1. ve 15.1. maddelerinin, yetkili servisler üzerine rekabet etmeme yükümlülüğü getirmesi nedeniyle, Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamadığı,

kanaatine varılmıştır.

(8) Sözleşme'nin ilgili maddeleri ile yetkili servisler üzerine getirilen ve 2005/4 sayılı Tebliğ ile izin verilen sınırı aşan (.....) yükümlülüğün, çok markalılık ile hedeflenen başka yedek parça üreticileri tarafından tedarik edilen ürünlerin pazara erişiminin önünde engel oluşturabileceği ve pazarın yapısı nedeniyle zaten kısıtlı olan tüketici seçeneklerini daha da sınırlandırabileceği anlaşılmıştır. Bu nedenle, Sözleşme'nin 10.1. ve 15.1. maddelerinin Kanun'un 5. maddesinin (a) bendinin aradığı şekilde bir iyileşme ya da gelişme yaratmayacağı ve tüketicilere aynı maddenin (b) bendi anlamında bir fayda sağlamayacağı değerlendirilmiştir.

(9) Bu değerlendirmeler kapsamında,

- Sözleşme'nin 10.1. ve 15.1. maddelerinin Kanun'un 5. maddesinin (a) ve (b) bentlerinde belirtilen koşulları sağlamadığı,

- 5. maddede belirtilen koşulların birikimli olması nedeniyle (c) ve (d) bentlerinde belirtilen koşulların sağlanıp sağlanmadığının ayrıca incelenmesine gerek olmadığı,

- Söz konusu Sözleşme maddelerine bireysel muafiyet verilemeyeceği

kanaatine ulaşılmıştır.

(10) Dosya mevcudu bilgilere göre, başvuruda 2005/4 sayılı Tebliğ'e aykırı olduğu ve bireysel muafiyet de tanınamayacağı özellikle iddia edilen Sözleşme hükümlerinden biri olan Sözleşme'nin 15.4. maddesi, Sözleşme'nin grup muafiyetinden yararlanamayacağı ve bireysel muafiyet de tanınamayacağı düşünülen 15.1. numaralı maddesine istinaden belirlenen alım hedeflerinin belli bir oranın altında kalınması hallerinde Sözleşme'nin IVECO tarafından haklı gerekçeyle feshedebileceğini düzenlemektedir. Nitekim, IVECO, AYKA'nın sözleşmesini de Sözleşme'nin bu maddesine dayanarak feshetmiştir. Önaraştırma kapsamında yapılan incelemeler sonucunda; söz konusu hükmün tek başına Tebliğ'e aykırılık teşkil etmediği, Kanun ve Tebliğ bakımından üzerinde durulması gereken hususun bu hükmün dolaylı olarak atıfta bulunduğu Sözleşme'nin 15.1. maddesi ve bu maddeyle getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü olduğu kanaatine ulaşılmıştır. Bu çerçevede, başvuruda dile getirilen Sözleşme'nin 15.4. maddeye dayanarak haksız yere feshedildiği iddiasının, Sözleşme'nin 15.1. numaralı hükmünün Kanun'un 4. maddesine aykırı olması nedeniyle, Kanun'un 56. maddesine dayanarak mahkemeler nezdinde ileri sürülebileceği düşünülmektedir. Bir başka deyişle, söz konusu iddiaya ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun çerçevesinde yapılacak bir işlem bulunmadığı değerlendirilmektedir.

(11) Sözleşme'nin 10.1. ve 15.1. maddelerinin grup muafiyetinden yararlanamaması ve bu maddelere Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet tanınmasının da mümkün olmaması, söz konusu Sözleşme maddelerinin Kanun'un rekabeti kısıtlayıcı

anlaşmaları yasaklayan 4. maddesine aykırı olduğu, bir başka deyişle anılan Kanun maddesinin ihlali niteliği taşıdığı anlamına gelmektedir.

- (12) Kanun'un 9. maddesinin ilk fıkrası "*Kurul, ihbar, şikâyet ya da Bakanlığın talebi üzerine veya resen bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci maddelerinin ihlal edildiğini tespit ederse ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerine bu Kanunun Dördüncü kısmında belirtilen hükümler çerçevesinde, rekabetin tesisi ve ihlalden önceki durumun korunması için yerine getirilmesi ya da kaçınılması gereken davranışları kapsayan bir kararı bildirir.*" hükmünü içermektedir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında ise "*Kurul, birinci fıkraya göre bir karar almadan önce ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerine ihlale ne şekilde son vereceklerine ilişkin görüşlerini yazılı olarak bildirir.*" düzenlemesine yer verilmiştir.
- (13) Bu hususlar ışığında, dosya konusu Sözleşme'de yer alan 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılıkları ortadan kaldıracak değişikliklerin yapılması ve Rekabet Kurumuna tevsik edilmesi gerektiği, aksi takdirde 4054 sayılı Kanun çerçevesinde haklarında işlem başlatılacağı yönünde Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca IVECO'ya görüş bildirilmesi uygun bulunmuştur.
- (14) Ayrıca dosya konusu Sözleşme kapsamındaki kısıtlayıcı uygulama benzerlerinin Yetkili Bayilik Sözleşmeleri kapsamında da bulunması ihtimali dikkate alınarak, IVECO'nun akdettiği tüm sözleşmelerde 4054 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerine aykırılıkları ortadan kaldıracak değişiklikleri yapması gerektiği kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

- (15) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,
1. Dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca bu aşamada soruşturma açılmasına gerek olmadığına,
 2. Bununla birlikte, elde edilen bulgu ve emareler dikkate alınarak işbu kararın tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde inceleme konusu sözleşmelerde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılıkları ortadan kaldıracak değişikliklerin yapılması ve Rekabet Kurumuna tevsik edilmesi gerektiği, aksi takdirde 4054 sayılı Kanun çerçevesinde haklarında işlem başlatılacağı yönünde Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca IVECO Araç Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye görüş bildirilmesi için Başkanlığın görevlendirilmesine

OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

16.04.2014 tarihli ve 14-15/276-118 sayılı Kurul Kararı'na

KARŞI OY GEREKÇESİ

Kurum kayıtlarına 06.12.2013 tarih ve 8167 sayı ile intikal eden başvuruda AYKA Otomotiv Servis Yedek Parça San. ve Tic. Ltd. Şti. tarafından; IVECO Araç Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile AYKA arasında 11.09.2008 tarihinde Yedek Parça Satış ve Yetkili Servis Sözleşmesi'nin (Sözleşme) imzalanmış olduğu, bu Sözleşme kapsamında IVECO'nun yetkili servisi olarak faaliyet göstermekte olan AYKA'nın, 2012 yılı içerisinde, ayrıca Anadolu Isuzu Otomotiv Sanayi ve Tic. A.Ş.'nin (ISUZU) de satış sonrası hizmetlerini gerçekleştirmeye başlamış olduğu, IVECO'nun 04.01.2013 tarihli ihtarname ile AYKA'ya, AYKA'nın 2011 ve 2012 yıllarında Sözleşme'nin 15.1. maddesi uyarınca belirlenen yıllık alım hedeflerinin %20'sinden daha geride kalmasını gerekçe göstererek ve Sözleşme'nin 15.4. maddesine dayanarak Sözleşme'yi derhal feshettiğini bildirdiği, ancak fesih gerekçesi çerçevesinde %20'sinden daha geride kaldığı ifade edilen 2012 yılına ilişkin 01.02.2012 tarihli alım hedefinin IVECO tarafından AYKA'ya 03.01.2013 tarihinde kötü niyetli olarak ve feshe gerekçe göstermek üzere imzalatıldığı belirtilerek, feshin asıl gerekçesinin AYKA'nın, ISUZU'nun satış sonrası hizmetlerini gerçekleştirmeye başlamış olması olduğu, başka gerekçelere dayandırılarak Sözleşme'nin feshedilmesinin 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 5. maddesindeki ağır kısıtlamalara dolaylı olarak ulaşmanın bir yolu olduğu, bu nedenle Sözleşme'nin 2005/4 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanamayacağı, IVECO'nun Sözleşme'nin feshine ilişkin olarak gerekçe gösterdiği Sözleşme maddelerinin 2005/4 sayılı Tebliğ'in 6. maddesi uyarınca grup muafiyetinden yararlanamayacağı, ayrıca, söz konusu Sözleşme hükümlerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun/Kanun) 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet de tanınamayacağı iddiaları üzerine hazırlanan İlk İnceleme Raporu, Kurul toplantısında görüşülmüş ve soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bu karar uyarınca yapılan önaraştırma ve sonucunda düzenlenen Önaraştırma Raporu'nun Kurul'umuzda incelenmesi sonucunda mezkur kararı ile, kararda adı geçen teşebbüsler hakkında bu aşamada soruşturma açılmasına gerek olmadığına, ancak elde edilen bulgu ve emareler dikkate alınarak işbu kararın tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde inceleme konusu sözleşmelerde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılıkları ortadan kaldıracak

değişikliklerin yapılması ve Rekabet Kurumuna tevsik edilmesi gerektiği, aksi takdirde 4054 sayılı Kanun çerçevesinde haklarında işlem başlatılacağı yönünde Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca IVECO Araç Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye görüş bildirilmesi için Başkanlığın görevlendirilmesine karar vermiş olup, bu teşebbüs hakkında soruşturma açılması gerektiği ve bu şekilde görüş gönderilmesinin hatalı olduğu düşüncesiyle aşağıda belirteceğimiz nedenlerle karara katılmadığımızı belirtmek isteriz.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanununun 1.maddesinde; Kanunun amacının, mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları ve piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için gerekli düzenleme ve denetlemeleri yaparak rekabetin korunmasını sağlamak olduğu belirtilmiş, 40.maddesinin 1.fıkrasında; Kurul resen veya kendisine intikal eden başvurular üzerine doğrudan doğruya soruşturma açabileceği gibi, soruşturma açılıp, açılmayacağına saptanması bağlamında önaraştırma yaptırabileceği, aynı Kanun'un 41.maddesinde de; yapılan önaraştırma sonucunda düzenlenen raporu değerlendirerek soruşturma açılmasına veya açılmamasına karar vereceği hükme bağlanmıştır. 40 ve 41.maddenin gerekçeleri incelendiğinde de; Kurul'un kendisine yapılan her türlü ihbar, şikayet ve başvuruyu mutlaka değerlendirmeye alarak, ihbar ve şikayetlerin ciddi bir şekilde ele alınmasının amaçlandığı, yaptırılacak önaraştırmadan sonra ciddi bulunan iddiaların derinleştirilerek soruşturma aşamasının yerine getirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Bu hükümlerden anlaşılacağı üzere, önaraştırma sonucunda rekabet kurallarını ihlal eden eylem, karar ve anlaşmaların varlığının bulunmadığı hususunda kurula tam bir kanaat gelmesi halinde soruşturma açılmamasına karar verileceği, ancak önaraştırma sonucu elde edilen belge ve bilgiler bu kanıya ulaşılmasını sağlamıyorsa bir başka deyişle bilgi ve belgelerin yetersizliği nedeniyle böyle bir kanaate varılamıyorsa soruşturma açılması gerektiği açıktır. 4054 sayılı yasanın yukarıda açıklanan amacına hizmet etmek adına, soruşturma açılmamasına karar verilebilmesi için önaraştırma sonucu elde edilen bilgi ve belgelerin, olayda rekabet ihlali olmadığını açık olarak ortaya çıkarması gerekir. Danıştay'ın yerleşmiş içtihatları da bu yöndedir.⁽¹⁾ Danıştay kararlarında, rekabet ihlaline ilişkin ciddi bulgulardan çok, öncelikle önaraştırma da elde edilen belge ve bilgilerin değerlendirilmesi sonucu, iddia konusu ihlallerin olmadığı yolunda kurula tam bir kanaat gelmesi hususunun varlığı aranmaktadır.

Şikayetçi başvurusunda 2005/4 sayılı Tebliğ'e aykırı olduğu ve bireysel muafiyet de tanınamayacağı özellikle iddia edilen Sözleşme hükümlerinden biri olan Sözleşme'nin 15.4. maddesine ilişkin değerlendirmenin de ayrıca tekrarlanması gerektiği, söz konusu hüküm, Sözleşme'nin grup muafiyetinden yararlanamayacağı ve bireysel muafiyet de tanınamayacağı düşünülen 15.1. numaralı maddesine istinaden belirlenen alım hedeflerinin belli bir oranın altında kalınması hallerinde Sözleşme'nin IVECO tarafından haklı gerekçeyle feshedilebileceğini düzenlemektedir. Nitekim, IVECO, AYKA'nın sözleşmesini de Sözleşme'nin bu maddesine dayanarak feshetmiştir. Önaraştırma kapsamında yapılan incelemeler sonucunda; söz konusu hükmün tek başına Tebliğ'e aykırılık teşkil etmediği, Kanun ve Tebliğ bakımından üzerinde durulması gereken

(1) Danıştay 13.Dairesinin 07.02.2011 gün ve E.2010-4155 , K.2011-492 sayılı kararı

hususun bu hükmün dolaylı olarak atıfta bulunduğu Sözleşmenin 15.1. maddesi ve bu maddeyle getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü olduğu, bu çerçevede, başvuruda dile getirilen Sözleşme'nin 15.4. maddeye dayanarak haksız yere feshedildiği iddiasının, ancak Kurul'un Sözleşme'nin 15.1. numaralı hükmünün Kanun'un 4. maddesine aykırı olduğuna karar vermesi halinde, Kanun'un 56. maddesine dayanarak mahkemeler nezdinde ileri sürülebileceği bir gerçektir.

Öte yandan, Sözleşme'nin 10.1. ve 15.1. maddelerinin grup muafiyetinden yararlanamaması ve bu maddelere Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet tanınmasının da mümkün olmaması, söz konusu Sözleşme maddelerinin Kanun'un rekabeti kısıtlayıcı anlaşmaları yasaklayan 4. maddesine aykırı olduğu, bir başka deyişle anılan Kanun maddesinin ihlali niteliği taşıdığı kanaati uyanmıştır.

Yine, 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin ilk fıkrası "Kurul, ihbar, şikâyet ya da Bakanlığın talebi üzerine veya resen bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci maddelerinin ihlal edildiğini tespit ederse ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerine bu Kanunun Dördüncü kısmında belirtilen hükümler çerçevesinde, rekabetin tesisi ve ihlalden önceki durumun korunması için yerine getirilmesi ya da kaçınılması gereken davranışları kapsayan bir kararı bildirir." hükmünü içermektedir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında ise "Kurul, birinci fıkraya göre bir karar almadan önce ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerine ihlale ne şekilde son vereceklerine ilişkin görüşlerini yazılı olarak bildirir." düzenlemesine yer verilmiştir.

Danıştay 13. Dairesinin 02.04.2013 tarihinde aldığı, 09-08/155-48 sayılı Rekabet Kurulu kararını iptal eden 2009/4016 esas numaralı, 2013/901 karar numaralı kararında 4054 sayılı Kanun'un ihlal edildiği iddiasına dayanan bir şikâyet hakkında soruşturma açmaya gerek olup olmadığını anlamak için yapılan önaraştırma sonucunda, eylemin veya anlaşmanın 4054 sayılı Kanun kapsamında bir ihlal olup olmadığını tespit edilmesi suretiyle soruşturma açılıp açılmayacağına karar verilmesi gerektiği, ihlal oluşturabilecek eylemlerinin tespit edilmesi karşısında, 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin 3. fıkrası uyarınca görüş bildirilmesi suretiyle sürecin sonlandırılmayacağı açık olduğundan, davacı şirketin iddiaları ile ilgili olarak yapılan önaraştırma sırasında elde edilen deliller doğrultusunda araştırmanın genişletilmesi suretiyle elde edilecek bilgi, belge ve deliller ışığında değerlendirilmesi suretiyle her türlü şüpheden uzak bir şekilde açıklığa kavuşturulması için soruşturma açılması gerekirken, rekabete aykırı olduğu belirlenen eylemlerle ilgili olarak 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin 3. fıkrasına göre şikâyet edilen teşebbüse görüş yazısı gönderilmesine ilişkin dava konusu Kurul kararında hukuka uygunluk bulunmadığı belirtilmiştir.

Kaldı ki, Danıştay'ın bu kararı olmasa bile 9/3 hükmü uyarınca, görüş gönderilmesi halinde teşebbüslerin geçmişe yönelik rekabete aykırı sözleşmelerin cezasız kalacağı ve teşebbüslerde tespit edilene dek ihlal yaparsam bir şey olmaz mantığının işleyeceği, yine 4054 sayılı Kanunun 56.maddesine göre, rekabet ihlali nedeniyle dava açacak kişiler yönünden, rekabet ihlalinin tespitini yapacak tek kurum olan Rekabet Kurumu'nun böyle bir saptamayı yapmaması nedeniyle özel hukuk başvurularının önüne de bir set çekilmiş olacağı açıktır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, adı geçen teşebbüsün yaptığı sözleşme hükümlerinin, 4054 sayılı yasanın 4.maddesine aykırı olduğu yolunda ciddi bulgular olması bir başka deyişle önaraştırma da elde edilen belge ve bilgilerin değerlendirilmesi sonucu, iddia konusu ihlallerin olmadığı yolunda tarafımıza tam bir kanaat gelmemesi ve ayrıca anılan

14-15/276-118

Danıştay 13.Daire kararı ile 4054 sayılı Kanun'un 9/3 maddesinin uygulanmasının da mümkün olmaması nedeniyle, konunun derinlemesine araştırılması gerektiği kanısıyla ilgili teşebbüs hakkında 4054 Sayılı Kanun'un 41.maddesine göre soruşturma açılması gerekirken anılan teşebbüs hakkında bu aşamada soruşturma açılmasına gerek olmadığına ve 9/3 fıkrasına göre görüş gönderilmesine ilişkin kurulumuz kararına katılmıyoruz.

Reşit GÜRPINAR

Kurul Üyesi

Dr.Metin ARSLAN

Kurul Üyesi

KARŞI OY GEREKÇESİ

(14.04.2014 tarihli ve 14-15/276-118 sayılı Kurul Kararı)

Kurul'un 14.04.2014 tarih ve 14-15/276-118 sayılı toplantısında görüşülen IVECO Araç Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin, yetkili servisleri ile imzalamış olduğu "Yedek Parça Satış ve Yetkili Servis Sözleşmesi" ve yetkili bayileri ile imzaladığı "Yetkili Bayilik Sözleşmesi" ve bu sözleşmeler kapsamındaki uygulamaları ile 4054 sayılı Kanun'un 4. Maddesini ihlal ettiği iddiasına yönelik olarak Kurulca alınan dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı kanunun 41. Maddesi uyarınca bu aşamada soruşturma açılmaması, sözleşmede yapılması gerekli değişikliklerin yapılması kapsamında kanunun 9. Maddesinin 3. Fıkrası uyarınca IVECO'ya görüş bildirilmesi kararına aşağıdaki gerekçeler nedeniyle karşıyım.

Konu ile ilgili olarak Raportörlerce hazırlanan Rapor'da aşağıdaki değerlendirmeler yer almaktadır.

"Kanun'un 9. maddesinin ilk fıkrası "Kurul, ihbar, şikâyet ya da Bakanlığın talebi üzerine veya resen bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci maddelerinin ihlal edildiğini tespit ederse ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerine bu Kanunun Dördüncü kısmında belirtilen hükümler çerçevesinde, rekabetin tesisi ve ihlalden önceki durumun korunması için yerine getirilmesi ya da kaçınılması gereken davranışları kapsayan bir kararı bildirir." hükmünü içermektedir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında ise "Kurul, birinci fıkraya göre bir karar almadan önce ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerine ihlale ne şekilde son vereceklerine ilişkin görüşlerini yazılı olarak bildirir." düzenlemesine yer verilmiştir. "

"2005/4 sayılı Tebliğ kapsamına giren anlaşmalara yönelik olarak yapılan önaraştırmalar sonucunda alınan geçmiş tarihli Rekabet Kurulu kararları² incelendiğinde, söz konusu anlaşmaların Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlanmadığının ve bu anlaşmalara bireysel muafiyet de verilemeyeceğinin tespit edildiği durumlarda, Kurul'un, Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca sağlayıcı konumundaki teşebbüse ihlale ne şekilde son vereceğine ilişkin görüş

² 09-08/155-48 sayılı Rekabet Kurulu kararı, 09-42/1055-267 sayılı Rekabet Kurulu kararı, 09-57/1349-345 sayılı Rekabet Kurulu kararı, 10-57/1165-446 sayılı Rekabet Kurulu kararı

göndermek yolunu tercih ettiği görülmektedir. Bu kararların bazılarında³ bu tercihin gerekçesi, *“soruşturma açılması halinde de mevcut durumda önaraştırma ile ulaşılan sonuçlarda bir değişiklik olmayacağı göz önünde bulundurulduğunda usul ekonomisi sağlanması gerekçesiyle soruşturma açılmasının makul olmayacağı”* olarak açıklanmaktadır.”

“Kanaatimizce işbu dosya bakımından, Kanun’un 9. maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde görüş bildirilerek Sözleşme hükümlerinin değiştirilmesinin talep edilmesi uygun bir yöntem olmayacaktır. Bunun üç temel nedeni bulunmaktadır. İlk olarak, böyle bir yol tercih edildiğinde Sözleşme’nin rekabet etmeme yükümlülüğü getiren hükümleri geleceğe yönelik olarak değiştirilmiş ve bundan sonra ortaya çıkacak rekabeti kısıtlayıcı etkilerin önüne geçilmiş olacaktır. Ancak, bu yöntemle bu hükümlerin geçmişte yaratmış olması muhtemel rekabeti kısıtlayıcı etkiler yaptırımsız bırakılmış olacaktır. İkinci olarak, Kurulun bu yöntemi tercih etmesi, teşebbüslerin Kurulun bu yaklaşımından istifade ederek, Rekabet Kurulu tarafından tespit edilene dek rekabeti kısıtlayıcı hükümler içeren sözleşmeler imzalamasına yol açabilecektir. Zira, bu yaklaşım teşebbüslerde Rekabet Kurulunun ihlal tespit etmesi halinde dahi sadece sözleşmenin değiştirilmesini talep edeceği ve rekabeti kısıtlayıcı sözleşmelerinin rekabet mevzuatı çerçevesinde herhangi bir yaptırıma tabi tutulmayacağı algısı yaratabilecektir. Son ve en önemli olarak, Kanun’un 4. maddesine aykırılığı ancak bir soruşturma sonucunda kesin olarak tespit edilebilecek ve bu tespitin yapılması halinde geçersiz kabul edilecek bir sözleşme hükmüne ilişkin kati tespit yapılmaması ve sürecin önaraştırma safhasında sonlandırılması halinde tarafların Kanun’un 56. maddesi çerçevesinde özel hukuk yollarına başvurusu engellenebilecektir. Bu olası engelleme, özellikle dosya konusu başvuru kapsamında dile getirilen Sözleşme’nin, 15.4. nolu Sözleşme maddesi uyarınca haksız yere feshedildiğine ilişkin iddianın mahkemelerde ileri sürülebilmesi bakımından ayrıca önem arz etmektedir. Bu açıklamalar çerçevesinde, dosya konusu iddialar bakımından Kanun’un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasının, Kanun’un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca görüş gönderilmesine nazaran daha isabetli olacağı değerlendirilmektedir. “

“Kaldı ki, bir an için, işbu dosya bakımından Kanun’un 9. maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde görüş gönderilmesi gibi bir yol izlenebileceği düşünülse de, Danıştay 13. Dairesinin 02.04.2013 tarihinde aldığı, 09-08/155-48 sayılı Rekabet Kurulu kararını⁴ bozan 2009/4016 esas numaralı, 2013/901 karar numaralı kararı, bu yolu bir seçenek olmaktan çıkarmıştır. Şöyle ki; Danıştay, anılan kararında

“Bu durumda, rekabet hukukunun amaç ve ilkeleri ve 4054 sayılı Kanun’da öngörülen usul açısından, 4054 sayılı Kanun’un ihlal edildiği iddiasına dayanan bir şikayet hakkında soruşturma açmaya gerek olup olmadığını anlamak için yapılan önaraştırma sonucunda, eylemin veya anlaşmanın 4054 sayılı Kanun kapsamında bir ihlal olup olmadığının tespit edilmesi suretiyle soruşturma açılıp açılmayacağına karar verilmesi gerektiği, somut olayda şikayet edilen RTT’nin (Renault Trucks Türkiye Ticaret A.Ş.) ihlal oluşturabilecek eylemlerinin tespit edilmesi karşısında, 4054 sayılı Kanun’un 9. maddesinin 3. fıkrası uyarınca görüş bildirilmesi suretiyle sürecin sonlandırılmayacağı açık olduğundan, davacı şirketin iddiaları ile ilgili olarak yapılan önaraştırma sırasında elde edilen deliller doğrultusunda araştırmanın

³ 09-08/155-48 sayılı Rekabet Kurulu kararı, 09-57/1349-345 sayılı Rekabet Kurulu kararı

⁴ Söz konusu karar, Renault Trucks Türkiye Ticaret A.Ş. (RTT)’nin, “Yetkili Servis Standartları”nın 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği’ne uyumlu olmaması ve yetkili servisler ile özel servisler arasında ayırcılık yapması nedenleriyle 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesini ihlal ettiği iddiasına yönelik olarak alınmıştır.

genişletilmesi suretiyle elde edilecek bilgi, belge ve deliller ışığında değerlendirilmesi suretiyle her türlü şüpheden uzak bir şekilde açıklığa kavuşturulması için soruşturma açılması gerekirken, rekabete aykırı olduğu belirlenen eylemlerle ilgili olarak 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin 3. fıkrasına göre şikayet edilen teşebbüse görüş yazısı gönderilmesine ilişkin dava konusu Kurul kararında hukuka uygunluk bulunmamıştır."

ifadeleri yer almaktadır. Dolayısıyla, Danıştay'ın bu ifadeleri karşısında, işbu dosya bakımından izlenebilecek tek yolun IVECO hakkında Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılması olduğu düşünülmektedir."

"Bununla birlikte, her ne kadar işbu dosya kapsamındaki başvuruya konu edilmiş olmasa da, IVECO'nun yetkili bayileri ile imzaladığı tip sözleşmelerde de rekabet etmeme yükümlülüğüne yol açan benzer hükümlere yer verilmiş olabileceği düşünülmektedir. Bu dşnnceden hareketle, eğer var ise bayilik sözleşmelerinde yer alan rekabet etmeme yükümlülüğüne dair hükümlerin ve bunların rekabeti kısıtlayıcı etkilerinin en kısa zamanda ortadan kaldırılması ve şimdi müdahale edilmemesi halinde daha sonra Kurulun önüne bir başvuru yoluyla gelerek ikinci kez benzer bir iř yükü yaratılmasının önüne geçilebilmesi amacıyla soruşturmanın kapsamının resen genişletilerek IVECO'nun yetkili bayileriyle imzaladığı 'Yetkili Bayilik Sözleşmesi'ni ve bu Sözleşme kapsamındaki uygulamalarını da içerecek şekilde belirlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir."

Anılan değerlendirmelere aynen katıldığımdan bahse konu tespitler nedeniyle soruşturma açılması gerekirken Kanun'un 9/3 maddesi çerçevesinde görüş gönderilmesi kararına karşı olmamız gerekmiştir

Fevzi ÖZKAN
Kurul yesi